

Ενότητα 16^η

αγγαρεία

υποχρεωτική εργασία, χωρίς αποζημίωση, συνήθως κοπιαστική και δυσάρεστη.

απολυταρχία

είδος πολιτεύματος, στο οποίο όλες οι εξουσίες ανήκουν στο μονάρχη και ασκούνται από αυτόν χωρίς κανέναν περιορισμό.

βιοτέχνες

ιδιοκτήτες βιοτεχνιών

βιοτεχνία

παραγωγή αγαθών-προϊόντων με τη χρήση απλών εργαλείων.

γαλέρες

πολεμικά πλοία

Εμπορική Επανάσταση

περίοδος ανάπτυξης του εμπορίου στην Ευρώπη, περίπου 1520-1650.

εφοπλιστές

ιδιοκτήτες πλοίων, επικεφαλής ναυτικών οικονομικών επιχειρήσεων.

Κοινοβούλιο: οι εκλεγμένοι αντιπρόσωποι του λαού που ψηφίζουν τους νόμους του κράτους.

«**Λατίνοι**» γιατί μιλούσαν «λατινογενείς» γλώσσες, δηλαδή γλώσσες (ιταλικά, γαλλικά) που προέρχονταν από τα αρχαία λατινικά.

μερκαντισμός

η αντίληψη (Ευρώπη, 16ος-18ος αιώνες) ότι ο πλούτος μιας χώρας αυξάνεται όταν εξάγονται προϊόντα και εισάγονται πολύτιμα μέταλλα, όπως ο χρυσός.

«Μεταστροφή»

εδώ, αλλαγή θρησκευτικής πίστης.

ποπολάρο

οι άνθρωποι του λαού, οι λαϊκοί

ρεμπελιό

επανάσταση

«συγκεντρωτικό κράτος»

σε αυτό η εξουσία απορρέει και ασκείται από ένα κέντρο.

τραπεζίτες ιδιοκτήτες και διευθυντές των τραπεζών.

Ενότητα 17^η

«Διασπορά»:

(εδώ) οι ελληνικές κοινότητες μακριά από τον ελλαδικό χώρο, π.χ., στην Ευρώπη ή στη νότια Ρωσία.

Ενότητα 19^η ανεξαρτησία

απουσία δεσμεύσεων, υποχρεώσεων.

ανεξάρτητη χώρα

η χώρα που έχει δική της κυβέρνηση, αποφασίζει και εφαρμόζει τη δική της εξωτερική πολιτική, χωρίς να ελέγχεται από άλλες χώρες.

αυτοκρατορία

κράτος με διαφορετικά έθνη και πολιτισμούς.

αυτόνομη χώρα

καθορίζει μόνη της τους νόμους της λειτουργίας της και τους εφαρμόζει στο εσωτερικό της, αλλά, εφόσον δεν είναι ανεξάρτητη, δεν έχει δική της, διακριτή, εξωτερική πολιτική.

αυτονομία

το δικαίωμα μιας πολιτικής ή κοινωνικής ομάδας να καθορίζει μόνη της τους νόμους της λειτουργίας και τις δραστηριότητές της.

γερμανόφωνα κράτη

η γερμανική γλώσσα αποτελεί, για τους περισσότερους κατοίκους της, τη βασική γλώσσα επικοινωνίας.

εθνικό κράτος

κράτος με τους περισσότερους πολίτες του να προέρχονται από ένα έθνος.

έθνος

σύνολο ανθρώπων που θέλει να διακρίνεται ως τέτοιο και να μοιράζεται μία κοινή κουλτούρα και ιστορία.

Ενότητα 20^ή

αγροτική μεταρρύθμιση του 1871

το ελληνικό κράτος μοιράζει τις «εθνικές γαίες» σε χωρικούς που δεν είχαν δική τους γη («ακτήμονες»).

απόλυτη μοναρχία

ο ανώτατος άρχοντας του κράτους (εδώ ο βασιλιάς) έχει όλες τις εξουσίες. Τις παραχωρεί σε όποιον θέλει. Συνταγματική μοναρχία: ο ανώτατος άρχοντας περιορίζεται στις εξουσίες που προβλέπει το Σύνταγμα.

αστικά κέντρα

οι πόλεις της εποχής.

«Γελοιογραφία», «σάτιρα»

κείμενο, εικόνα ή κίνηση που προκαλούν γέλιο.

εθνικές γαίες

τα κτήματα που, μετά την Επανάσταση του 1821, περνάνε από τους Οθωμανούς στο ελληνικό κράτος.

Εθνοσυνέλευση

Συνέλευση των αντιπροσώπων ενός έθνους. Συγκεντρώνονται για να συντάξουν νόμους.

έξωση

διώξιμο.

κόμμα

οργάνωση πολιτών με στόχο τη διακυβέρνηση μιας χώρας.

«Μεγάλη Ιδέα»

η ελληνική εθνική ιδέα για την επέκταση των συνόρων, ώστε το ελληνικό κράτος να συμπεριλάβει τους Έλληνες της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Το τέλος της «Μεγάλης Ιδέας» ήταν η Μικρασιατική Καταστροφή του 1922.

μπέης

διοικητής μιας περιοχής με τη σύμφωνη γνώμη του σουλτάνου.

προεστός ή πρόκριτος ή δημογέροντας

ηλικιωμένοι και πλούσιοι κάτοικοι μιας περιοχής οι οποίοι αναλάμβαναν τη διαχείριση των κοινών κατά την περίοδο της οθωμανικής κυριαρχίας. Στα τουρκικά λέγονταν «κοτζαμπάσηδες».

«προστάτιδες»

ονομάστηκαν έτσι επειδή έσωσαν την Ελληνική Επανάσταση από τις τουρκοαιγυπτιακές δυνάμεις στη ναυμαχία του Ναβαρίνου το 1827 και στη συνέχεια (1830) ίδρυσαν το ελληνικό κράτος.

συγκέντρωση εξουσιών

ένα κέντρο εξουσίας (ομάδα ανθρώπων) αποφασίζει για όλα τα ζητήματα.

Σύνταγμα

ο βασικός νόμος ενός κράτους. Ορίζει την κατανομή των εξουσιών.

Ενότητα 21^ηαντάρτης

πολεμιστής που δεν ανήκει στον κανονικό στρατό. Πολεμά για την απελευθέρωση της πατρίδας του.

απεργία

η οργανωμένη αποχή των εργαζομένων από την εργασία τους, για τη διεκδίκηση κάποιων αιτημάτων

αποικιοκρατία

η κατάσταση κατά την οποία ορισμένες χώρες αποτελούν κτήσεις άλλων χωρών και εξαρτώνται στρατιωτικά, οικονομικά και πολιτικά από αυτές.

Διεθνής Οικονομικός Έλεγχος

διεθνής επιτροπή η οποία ανέλαβε τον έλεγχο των κυριότερων ελληνικών δημοσίων εσόδων.

δικτατορία

καθεστώς με το οποίο ένα άτομο ή μια ομάδα ατόμων κυβερνά μια χώρα χωρίς κανένα έλεγχο από το λαό.

εκσυγχρονισμός

η προσαρμογή σε νέες συνθήκες και απαιτήσεις.

ελonoσία

αρρώστια που μεταδίδεται στον άνθρωπο από τα κουνούπια.

έλος

ρηχή λίμνη όπου υπάρχουν πολλά φυτά.

ιμπεριαλισμός

η πολιτική επέκτασης των βιομηχανικών σε βάρος άλλων κρατών

Μεγάλη Ιδέα

η ελληνική εθνική ιδέα για την επέκταση των συνόρων, ώστε το ελληνικό κράτος να συμπεριλάβει τους Έλληνες της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Το τέλος της «Μεγάλης Ιδέας» ήταν η Μικρασιατική Καταστροφή του 1922.

μοντερνισμός

η τάση για υπέρβαση της παράδοσης και υιοθέτησης νέων μορφών έκφρασης.

ναζιστικό κόμμα

το ακραίο φασιστικό κόμμα που είχε αρχηγό τον Χίτλερ. Κυβέρνησε τη Γερμανία από το 1933 και προκάλεσε τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

πρώτες ύλες

είναι αυτά που παίρνουμε από τη γεωργία, την κτηνοτροφία, τα δάση κλπ. και τα χρησιμοποιούμε στην βιομηχανία για να φτιάξουμε προϊόντα κατάλληλα για εμπόριο

συμμαχία

ομάδα κρατών ή ανθρώπων που συνεργάζονται για έναν σκοπό.

συνδικαλισμός

η οργάνωση ατόμων που απασχολούνται στον ίδιο τομέα παραγωγής και η συλλογική δράση που αναπτύσσουν.

φανατισμός

τυφλό πάθος για μιας θρησκεία ή μια ιδεολογία.

φασισμός

ακροδεξιά ιδεολογία που υποστηρίζει τον αυταρχισμό και τον εθνικισμό και αρνείται την δημοκρατία (βουλή, εκλογές, αντιπολίτευση κλπ.)

χειραφέτηση

η απαλλαγή από τα δεσμά της εξουσίας και από την καταπίεση (γιατί εξουσία γενικά συνεχίζει να υπάρχει).

Ενότητα 23^η

αρμοστές

οι επικεφαλής ναζί αξιωματούχοι.

«Άστρο του Δαβίδ»

σύμβολο της Εβραϊκής θρησκείας. Αποτελείται από δύο ισόπλευρα τρίγωνα, το ένα πάνω στο άλλο. Ο Δαβίδ ήταν, σύμφωνα με τα ιερά βιβλία, βασιλιάς των Εβραίων.

βιομηχανικού τύπου [εξόντωση]

μαζική. Για την πραγματοποίησή της χρησιμοποιήθηκαν τα πιο προηγμένα τεχνολογικά μέσα της εποχής: σιδηροδρομικό δίκτυο, ειδικά κατασκευασμένα στρατόπεδα, θάλαμοι θανάτου, δηλητηριώδη αέρια κ.ά. Εντυπωσιακό είναι το πλήθος των ανθρώπων και των πόρων που δεσμεύτηκαν για το σκοπό αυτό.

Ολοκαύτωμα

(ή γενοκτονία των Εβραίων ή Σοά/Shoah): η βιομηχανικού τύπου εξόντωση των Εβραίων από τους Ναζί με τη μαζική μεταφορά τους σε ειδικά κατασκευασμένα στρατόπεδα συγκέντρωσης, καταναγκαστικής εργασίας και εξόντωσης στη διάρκεια του Β' Π.Π. Εκτός από τους Εβραίους, στόχος των Ναζί ήταν οι Ρομά (Τσιγγάνοι), οι φυσικώς αδύνατοι (ανάπηροι), οι ομοφυλόφιλοι, οι αντιφρονούντες, οι σοβιετικοί αιχμάλωτοι κ.ά.

Τρίτο Ράιχ (βασίλειο)

η ναζιστική Γερμανία.

Ενότητα 24^η αποβιομηχάνιση

περιορισμός των βιομηχανιών

γκλάσνοστ

διαφάνεια, ελεύθερη διατύπωση γνώμης

διαδίκτυο

παγκόσμιο δίκτυο μέσω του οποίου συνδέονται υπολογιστές και δίκτυα υπολογιστών. Με αυτό τον τρόπο επιτυγχάνεται η μεταξύ τους επικοινωνία καθώς και η παροχή στον χρήστη διαφόρων υπηρεσιών (π.χ. το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο).

Εμφύλιος πόλεμος

πόλεμος που συμβαίνει ανάμεσα σε ομάδες που ανήκουν στο ίδιο κράτος

Ε.Σ.Σ.Δ.

Ένωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών

Η.Π.Α.

Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής

ιδανικό

είναι ένας σημαντικός στόχος που αγωνιζόμαστε να τον πετύχουμε

κομμουνιστικά καθεστώτα

τα καθεστώτα όπου το οικονομικοκοινωνικό σύστημα βασίζεται στην κοινοκτημοσύνη των μέσων παραγωγής και στην ολοκληρωτική κατάργηση των κοινωνικών τάξεων και διακρίσεων.

κράτος πρόνοιας

προσφέρει υγειονομική περίθαλψη, εκπαίδευση και ασφάλεια στους πολίτες του.

μέσα κοινωνικής δικτύωσης

ο όρος αναφέρεται στα μέσα αλληλεπίδρασης και επικοινωνίας ομάδων ανθρώπων μέσω διαδικτυακών κοινοτήτων. Εμφανίζονται με διάφορες μορφές όπως π.χ. το Facebook, το Twitter, κ.ά.

μεταπολεμικός

αυτός που χρονικά συμβαίνει μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο

Μεταπολίτευση

η χρονική περίοδος από την αποκατάσταση της δημοκρατίας στην Ελλάδα, το 1974, μέχρι το 1989, τη χρονιά της πτώσης του Τείχους του Βερολίνου.

μοναρχία

το πολίτευμα όπου κυβερνά ένας βασιλιάς ή αλλιώς μονάρχης

νεοφιλελευθερισμός

η ιδέα ότι οι άνθρωποι αναπτύσσονται περισσότερο όταν ακολουθούν τους νόμους της αγοράς.

Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ)

διεθνής οργανισμός των αναπτυγμένων χωρών που υποστηρίζουν τις αρχές της δημοκρατίας και της ελεύθερης αγοράς.

Παγκόσμια Τράπεζα

διεθνές χρηματοπιστωτικό ίδρυμα το οποίο παρέχει οικονομική και τεχνική βοήθεια σε αναπτυσσόμενες χώρες για αναπτυξιακά έργα με στόχο τη μείωση της φτώχειας.

παγκοσμιοποίηση

η δημιουργία μιας παγκόσμιας οικονομικής ζώνης όπου τα προϊόντα κινούνται ελεύθερα.

περεστρόικα

ανασυγκρότηση, κατάργηση του αυστηρού κρατικού ελέγχου της οικονομίας και εκδημοκρατισμός.

πληθωρισμός

η αύξηση των τιμών

πληροφορική

η επιστήμη των ηλεκτρονικών υπολογιστών

πολιτικός πρόσφυγας

είναι κάθε άνθρωπος που φεύγει χωρίς την θέληση του από το κράτος του οποίου είναι πολίτης, επειδή φοβάται ότι θα τον διώξουν για τις πολιτικές του απόψεις
πραξικόπημα

ξαφνική ενέργεια στρατιωτικής ομάδας που διώχνει τη νόμιμη κυβέρνηση μιας χώρας και παίρνει παράνομα την εξουσία

Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία

το πολίτευμα όπου υπάρχει Πρόεδρος της Δημοκρατίας και Βουλή. Στη Βουλή συμμετέχουν οι βουλευτές που τους ψηφίζει ο λαός

τεχνητή νοημοσύνη

κλάδος της πληροφορικής επιστήμης που στοχεύει στην κατασκευή μηχανών οι οποίες μπορούν να μιμηθούν τον τρόπο σκέψης του ανθρώπου.

χούντα

ομάδα στρατιωτικών που παίρνει με τη βία την εξουσία από τους πολιτικούς

Ενότητα 25^η

εθνοκάθαρση

η βίαιη μετακίνηση των μελών μιας εθνότητας από μια περιοχή ή/και η μαζική τους εξόντωση που αποτελεί γενοκτονία.

εμφύλιος πόλεμος

ο πόλεμος μεταξύ ομάδων που ανήκουν στο ίδιο σύνολο ανθρώπων (κράτος, έθνος, οργάνωση).

N.A.T.O.

North Atlantic Treaty Organization = Οργάνωση των Χωρών του Βορειοατλαντικού Συμφώνου.

ξενοφοβία

ο φόβος προς τους ξένους.

στρατόπεδο συγκέντρωσης

κέντρο κράτησης ανθρώπων που θεωρούνται επικίνδυνοι (την περίοδο αυτή). Παλαιότερα, στο Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, οι Ναζί είχαν χρησιμοποιήσει τα στρατόπεδα για να συγκεντρώνουν, να εξαναγκάζουν σε εργασία και να εξοντώνουν τους αντιπάλους τους.

Ενότητα 26^ημετανάστες

τα άτομα που αποφασίζουν να μετακινηθούν σε μια ξένη χώρα για διαφορετικούς λόγους και για μια ορισμένη χρονική περίοδο. Ορισμένοι από αυτούς μπορεί να επιλέξουν να μείνουν μόνιμα σε μια χώρα. Οι μετανάστες συνήθως αναζητούν καλύτερες οικονομικές και/ή κοινωνικές συνθήκες για αυτούς και για τις οικογένειές τους.

ομογενείς

τα πρόσωπα που ζουν σε μια άλλη χώρα, αλλά ανήκουν στο ίδιο «γένος» με άτομα που έχουν την ίδια χώρα καταγωγής (π.χ. οι Έλληνες ομογενείς στις ΗΠΑ).

παλιννοστούντες

οι ομογενείς που γύρισαν στην Ελλάδα από το 1980 από την πρώην ΕΣΣΔ.

πρόσφυγες

όσοι φεύγουν κυρίως εξαιτίας πολέμων ή διώξεων και γιατί δεν είναι ασφαλείς στη χώρα τους. Δεν έχουν άλλη επιλογή από το να εγκαταλείψουν τη χώρα για να αναζητήσουν ασφάλεια. Αν επιστρέψουν πίσω μπορεί να κινδυνεύσουν. Αφήνουν πίσω την καθημερινή τους ζωή. Μπορεί να χάσουν το σπίτι τους, την οικογένεια και τους αγαπημένους τους. Για την προστασία των προσφύγων υπάρχουν διεθνείς νόμοι. Οι χώρες έχουν νομική υποχρέωση να επιτρέπουν στους πρόσφυγες να ζητήσουν προστασία.